

Zondag 3 juni 2018

TivoliVredenburg - Hertz - 11.00 uur

VINCENT VAN AMSTERDAM

Edvard Grieg 1843-1907

Suite uit Holbergs tijd opus 40 (1884/1885)

Preludium

Sarabande

Gavotte

Air

Rigaudon

Aulis Sallinen *1935

Preludes en Fuga's opus 95b (2002)

Vladislav Solotarjov 1942-1975

Kamersuite (1965)

Evening Prelude

Moonlight Spurling Outdoors

Snowfall at Night

Mysterious Visions

I am calling instances of gloomy sorrow

An old fairy tale

Grieg - Suite uit Holbergs tijd

Met composities als *Peer Gynt Suites* en *Lyrische stukken* zette Grieg als eerste Noorse componist zijn land op de internationale muzikale kaart. Het maakte hem tot de ongekroonde componist des vaderlands van Noorwegen, en daarmee de aangewezen persoon voor het componeren van muziekstukken ter opluistering van belangrijke Noorse staatsaangelegenheden.

Zoals toen op 3 december 1884 in de stad Bergen werd gevierd dat daar tweehonderd jaar geleden (de tijd, waarin

Denemarken en Noorwegen één staat waren) de beroemde Noors-Deense schrijver, dramaturg en wetenschapper Ludvig Holberg was geboren. Er werd een standbeeld voor hem opgericht en Grieg werd gevraagd de cantate te componeren die bij zo'n feestelijke gebeurtenis als de onthulling ervan usance was. Grieg had een beetje zijn buik vol van het produceren van gelegenheidskantates. 'Wat stellen ze voor, nadat de gelegenheid voorbij is? Niets dan oud papier', verklaarde hij eens. Over deze cantate schreef hij aan een vriend in een brief vol galgenhumor: 'Ik zie het al voor me, sneeuw, hagel, storm: vreselijk weer. De wijd open monden van het gigantische mannenkoor stromen vol met regen, en daarbij sta ik te dirigeren in regencapen en winterjas, overschoenen en een paraplu! En na afloop natuurlijk verkouden, of god weet welke andere nare ziekte! Tja, óók een manier om voor je land te sterven.'

De cantate kwam er wel, maar Grieg was zo ontevreden over het resultaat, dat hij het werk zelfs geen opusnummer gaf.

Het tegenovergestelde gebeurde met een andere compositie die hij in het kader van het Holberg-jubileum componeerde: de Suite *Fra Holgers Tid* (uit Holbergs tijd). Dat Grieg deze muziek met veel plezier en aandacht schreef, gebruikmakend van diverse barokke stijlelementen (uit de tijd van Holberg), maar met behoud van zijn eigen harmonische idioom, is nu - ruim een eeuw later, nog altijd duidelijk te horen.

Zoals veel van Griegs orkestwerken was ook de vijfdelige Holbergsuite oorspronkelijk een reeks korte pianostukken. Een jaar later bewerkte hij ze voor strijkorkest. Grieg liet zich voor de dansvormen - de vriendelijk-galante Sarabande en de hupse Gavotte (met daarin de mooie doedelzakimitatie van de Musette) - inspireren door Franse klavecijnisten en componisten als François Couperin en Domenico Scarlatti. Ook Bach (*Air*) duikt op en Händel (*Rigaudon*), maar toch blijft het allemaal onmiskenbaar Grieg.

Sallinen - Preludes en Fuga's

Aulis Sallinen is een hedendaagse, veel gevraagde en indrukwekkend productieve Finse componist van muziek in alle mogelijke genres. Het internationaal opererende Kronos Quartet is een van zijn opdrachtgevers en Sallinens vele opera's, symfonieën en concerten worden over de hele wereld uitgevoerd, vaak bekroond met prijzen en onderscheidingen.

Zoals veel van zijn tijdgenoten was Sallinen in de jaren zestig een tijdlang in de ban van het serialisme. Al snel ontdekte hij dat dit voor hem niet het juiste pad was en keerde hij terug naar de tonaliteit, beter gezegd, de vrije tonaliteit. De muziek die Sallinen schrijft - vocaal of instrumentaal - is bijna altijd doordringend, urgent, heftig en dramatisch. 'Elk muziekstuk heeft z'n eigen dramaturgie' zei hij eens in een

interview in *Preludium*, het magazine van het KCO en het Concertgebouw. 'In symfonieën en in kamermuziek zoek ik wat met tekst niet is uit te drukken. Kennelijk ben ik een verhalend componist.'

Het is altijd een beetje gevaarlijk om alle muziek uit een bepaalde landstreek onder één noemer te brengen. Toch heeft Sallinen's werk ook iets van die 'noordelijke' toets die een weerspiegeling lijkt van de ruigte en eenzaamheid van het Scandinavische landschap, en die ook te vinden is in werk van componisten als de Finse Rautavaara of de Zweed Torstensson. Het klinkt ook in Sallinen's Preludes en Fuga's, een werk dat hij componeerde voor accordeon en later ook is bewerkt voor orgel.

Net als Grieg deed in de Holbergsuite (maar wel veel minder nadrukkelijk) verwijst Sallinen in Preludes en Fuga's naar de muziek van de Barok, vooral naar die van Bach. De componist omschrijft het stuk zelf als een 'respectvolle buiging voor de Barok'. Een van Sallinen's stelregels is dat een goed componist ook de stijl van de oude muziek moet beheersen en dat bewijst hij met de polyfonie in Preludes en fuga's. Het werk bestaat uit één deel dat is opgebouwd uit verschillende aaneengeschaalde preludes en fuga's. Het kenmerkt zich door grote contrasten tussen felle, expressieve episodes en peinzende momenten. In het begin zijn de prelude en de fuga nog duidelijk verschillende onderdelen, daarna wordt de muziek gecompliceerder en schuiven de preludes en fuga's steeds meer in elkaar. De thema's van de fuga's zijn van Sallinen's eigen hand.

Solotarjov - Kamersuite

De uit vijf korte sfeerstukken opgebouwde Kamersuite van Vladislav Solotarjov spreken sterk tot de verbeelding. En ook hier is Bach even aanwezig. Het begin van de suite, het vredige *Evening Prelude* roept associaties op met de melodie uit het eerste deel van *Das wohltemperierte Klavier*, later door Gounod gebruikt voor zijn alom bekende *Ave Maria*. Het maakt van dit eerste deel een sereen avondgebed. De virtuoze muziek van het volgende deel, over spattend maanlicht, neemt de luisteraar mee naar een totaal ander, spookachtig, landschap. De musicus die deze suite uitvoert, moet behalve snel en technisch perfect kunnen schakelen, ook een goed verteller zijn. Vooral in het deel *Mysterious Visions*, dat het karakter heeft van een scherzo, puntig en soms humoristisch, en dat aan het slot als een luchtbelletje oplost in het niets.

De Russische componist Solotarjov speelde ook heel goed bajan, de Russische variant van een knoppenaccordeon. Hij schreef meerdere stukken voor zijn instrument. Met één ervan, Sonate, deed hij 1974 auditie voor het lidmaatschap van de componistenbond van de toenmalige Sovjet-Unie. In de jury zat toen Sofia Goebajdoelina, die nog nooit voor bajan had geschreven. Dankzij dit werk van Solotarjov

werd de accordeon- en bajanliteratuur verrijkt met enkele indrukwekkende stukken van Goebajdoelina. Maar het is Vladislav Solotarjov die wordt beschouwd als een van de belangrijkste componisten die zowel bajan als accordeon tot gelijkwaardige instrumenten maakte binnen de klassieke muziek.

Agnes van der Horst

Vincent van Amsterdam (1989), winnaar van de Dutch Classical Talent Award 2016 (met de finale in TivoliVredenburg), is een groot promotor van het klassiek accordeon. Hij sloot zowel zijn Bachelor (2012) als zijn Master of Music (2014) studie Cum Laude af aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg. Vincent is laureaat van diverse (inter-) nationale concoursen, zoals het Prinses Christina Concours (2007), het Nationaal Accordeon Concours (2008 & 2009), en prijswinnaar van het International Young Musicians Competition in Milaan (2009). In 2014 werd de vakjuryprijs van het Nederlands Conservatorium Concours aan hem uitgereikt.

Vincent begon zijn accordeonstudie bij zijn vader, accordeonist en docent Evert van Amsterdam. Tijdens zijn Bachelorstudie kreeg hij les van Ronald van Overbruggen en Gerie Daanen. In zijn tweejarige Masteropleiding volgde Vincent lessen aan de Hochschule für Musik in Würzburg bij Stefan Hussong, en bij Vatsjlav Semjonov aan de Gnëssin Muziekacademie in Moskou. Vincents repertoire bevat een grote verscheidenheid aan composities: van Scarlatti, Bach en Franck tot Goebajdoelina, Nordheim, Schmidt en Koesjakov. Ook werkt hij samen met Nederlandse componisten, wat resulteerde in verschillende wereldpremières voor accordeon, met werken van Aart Strootman, Bernard van Beurden en Willem Boogman.

Inmiddels heeft Vincent drie cd's opgenomen. In 2012 kwam de cd *A Flight Beyond the Time* uit met daarop solowerken voor accordeon en kamermuziekcomposities gespeeld door het Van Amsterdam Duo. In 2014 werd zijn eerste solo-cd gepresenteerd *Classical Accordion*, met muziek o.a. Sweelinck, Bach, Goebajdoelina en Tiensuu. Daarop volgde in 2016 de cd *Chanson Russe* door het Van Amsterdam Duo, met werken van Stravinsky, Sjostakovitsj en Koesjakov. Ook speelt hij met andere musici en uiteenlopende bezettingen, zoals met het ensemble EMBED of het Wings Ensemble. En hij soleert met ensembles en orkesten, o.a. bij festivals in binnen- en buitenland.

Dit is het laatste concert in de serie Hertz op Zondag van dit seizoen. Komend seizoen is er een nieuwe serie Hertz op Zondag, met o.a. het Storioni Trio, Lisa Jacobs & The String Soloists, Nino Gvetadze en Quatuor Danel. Kijk op onze website voor alle details of neem een seizoensbrochure mee om rustig door te bladeren.